

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Klarika Kopõtin
6–7 AASTASTE LASTEAIALASTE LUGEMISHUVI TOETAMINE
MUINASJUTUTEGELASTE KAUDU
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Õpetaja Tiia Krass (magister)

Läbiv pealkiri: Lugemishuvi toetamine

Tartu 2019

6–7 aastaste lasteaialaste lugemishuvi toetamine muinasjututegelaste kaudu

Resümee

Lapsed puutuvad juba varajases lapsepõlves kokku erinevate raamatute ja muinasjuttudega. Algselt loevad neile vanemad muinasjutte ja hiljem juba õpetajad lasteaias. Töö autorile teadaolevalt on varasemalt uuritud lugemishuvi teises kooliastmes, kuid lasteaialaste lugemishuvi ja lemmik muinasjututegelaste kohta varasemad uurimused puuduvad. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid omadusi lapsed muinasjututegelastes hindavad ja kuidas muinasjutud 6–7aastaste lasteaias laste lugemishuvi toetavad. Eesmärgi saavutamiseks viidi läbi poolstruktureeritud intervjuud kuue lapsega, kasutades mugavusvalimit. Intervjuus osales õpetaja abiga valitud lastest kolm poissi ja kolm tüdrukut. Uurimus viidi läbi 2019. aasta kevadel ühes Põlvamaa lasteaias. Andmete analüüsimiseks kasutati kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsi. Uurimuse käigus selgus, et laste seas on populaarsed muinasjutud Punamütsike või Rapuntsel, samuti märgiti ära loomamuinasjutud või tänapäevased multifilmidest alguse saanud Elsa ja Anna ning Autode lood. Uurimuses selgus, et lisaks muinasjuttude kuulamisele, meeldib lastele ka ise muinasjutte välja mõelda ning muinasjutte valivad nad eelkõige pealkirja või piltide põhjal. Väärtustest, mis lastele muinasjututegelaste juures meeldivad, toodi enim välja lahkust ja abivalmidust. Erinevad muinasjututegelased soodustavad lastes lugemishuvi ning lapsed tõid välja ka soovi lugeda muinasjutte rohkem, kui hetkel neile ette loetakse või nad ise võimelised on lugema.

Märksõnad: muinasjutt, muinasjututegelased, väärtused, lugemishuvi

How Fairy tale Characters Support 6-7-Year-Old Pre-school Children's Reading Interest

Abstract

Children are introduced with different books and fairy tales already in early childhood. At the beginning, their parents read fairy tales to them and later preschool teachers read to them. The aim of the bachelor's thesis was to identify how fairy tale characters facilitate 6-7 year-aged preschool children's reading interest and what children evaluate in fairy tale character most. To achieve this aim semi-structured interviews were conducted with 6 children, using convenience sampling. 3 boys and 3 girls chosen by their teacher's help were interviewed. The study took place in 2019 preschool in Põlva county in spring 2019. Qualitative inductive content analysis was used for analyzing the data collected. It was found out. That popular fairy tales with children, are for example. "Red Riding Hood" and "Rapunzel", but they also mentioned animal stories and contemporary "Elsa and Anna" as well as "Cars". Also, it was found out that in addition to listening fairy tales, children love to make up their own fairy tales and they choose fairy tales primarily their by title or by pictures. The main values that children like about fairy tale characters were kindness and helpfulness. Different fairy tale characters encourage reading interest in children and also children showed out to be interested in reading fairy tales more than they have read to or they are capable of reading on their own.

Keywords: fairy tale, fairy tale characters, values, reading interest

Sisukord

Resümee.....	2
Abstract.....	3
Sisukord	4
Sissejuhatus	5
Muinasjutu olemus	6
Muinasjututegelased ja nende omadused	8
Väärtused	9
Muinasjuttudes esinevad väärtused	9
Lugemishuvi kujundamine ning toetamine	10
6 -7 aastaste lasteaialaste lugemishuvi kujundamine ja toetamine muinasjuttude kaudu	11
Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused	13
Metoodika	14
Valim	14
Andmete kogumine.....	14
Andmete analüüsimine	15
Tulemused	17
Arutelu	20
Töö kitsaskohad ja praktiline väärtus.....	24
Tänu sõnad.....	24
Autorsuse kinnitus.....	24
Kasutatud kirjandus	23
Lisad.....	30

Sissejuhatus

Laste lugemisharjumust on vaja juba varajases eas soodustada, sest nii kujundatakse lapses püsiv huvi nii raamatute kui lugemise vastu üldiselt. Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on valdkonna keel ja kõne all välja toodud, et lapse huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu soodustavad žanriliselt mitmekesised raamatud (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2011). Varajases lapsepõlves puutuvad lapsed kokku rohkemal või vähemal määral muinasjuttudega, mis mängivad suurt rolli lastes erinevate väärtuste kujunemisel (Müürsepp, 2010). „Väärtuskasvatuse nurgakivi pannakse lasteaias.” (Sutrop, 2010, lk 4). Lasteraamatud, sealhulgas muinasjuturaamatud, pakuvad palju võimalusi väärtuskasvatuseks. Väärtushinnangute kujundamine ja arendamine on välja toodud ka koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2011), kus pööratakse tähelepanu, et just üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset kui ka emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime. Kooliks valmisolev laps peab oskama ennast väljendada ja suhelda, vajadusel vastata küsimustele ja küsida ise küsimusi, jutustada piltide abil ja ka isiklike läbielamisi kirjeldada (Koolieelse..., 2011). Raamatud ja muinasjutud aitavad arendada laste mõtlemis-, jutustamis- ja kuulamisoskust.

Niiberg, Metspalu ja Linnas (2009) on seisukohal, et sama oluline kui muinasjuttude lugemine on ka hiljem lastega muinasjutu üle arutlemine. See aitab lapsel muinasjutu sisust, kangelaste käitumisest ja edastatavatest väärtustest paremini aru saada. Ka Müürsepp on arvamisel, et muinasjutud ja lasteraamatud pakuvad meelelahutust ja tarkusteri, kuid samas panevad need lapsed kaasa mõtlema muinasjutu tegelaste ja sisu üle (Müürsepp, 2003). Jutud, mida lastele raamatutest ette loetakse, suunavad lapsi loetud sündmuste ja iseenda elu vahel seoseid leidma. On arusaadav, et lastele on suureks eeskujuks raamatutegelased kelle moodi tahetakse olla (Kulderknup, 2009).

Bakalaureusetöö teema uurimise põhjuseks on eelkõige autori kui tulevase koolieelse lasteasutuse õpetaja huvi teada saada, millised muinasjututegelased on 6–7 aastaste koolieelsete laste hulgas populaarsed, milliseid väärtusi lapsed nendes hindavad ja kuidas meeldivad muinasjututegelased aitavad laste lugemishuvi toetada. Töö uurimisprobleemi näeb autor selles, et kuigi uurijad leiavad, et muinasjutud on olulised väärtuste kujundamisel (Müürsepp, 2010) ja muinasjutud aitavad mõista meeldivate raamatukangelaste käitumist (Kulderkupp, 2009), väidetakse ka, et laste lugemishuvi väheneb ja neil puuduvad eeskujuks olevad muinasjututegelased (Kalda, 2010). Seetõttu oleks väga oluline uurida laste endi

arvamust muinasjuttude ja muinasjutukangelaste kohta. Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada milliseid omadusi lapsed muinasjututegelastes hindavad ja kuidas muinasjututegelased 6–7 aastaste lasteaialaste lugemishuvi toetavad.

Bakalaureusetöös on neli suuremat peatükki. Esimeses peatükis antakse ülevaade teooriast, tuginetakse teadusartiklitele ning varasemalt läbi viidud uurimustele. Teises peatükis on välja toodud põhjendused ning kirjeldused, miks ja kuidas on uurimus läbi viidud. Kolmandas peatükis antakse ülevaade uurimistulemustest ning neljandas peatükis arutletakse tulemuste üle.

Muinasjutu olemus

Muinasjutud on oma alguse saanud ammustest aegadest, kui inimene püüdis leida raske töö kõrvale veidi meelelahutust või ka romantikat. Muinasjuttu peetakse üheks rahvajutu alaliigiks, mis põhineb inimeste väljamõeldistel (Müürsepp, 2003). Muinasjuttudele Eestis pani peamiselt aluse talurahvas, kes oma lootuste ja ootustega unistas paremast elust ja kergemast tööst. Kuna muinasjutule ei osatud algselt nimetust anda, ongi nende algused lihtsad „Oli kord..” või „Kaugel seitsme maa ja mere taga...” (Sögel, 1965). Paljudes muinasjuttudes võib leida kangelasi, kellest laps lugu peab ja kellega ta end samastada püüab. Reaalsus ja muinasjutt on küll kaks erinevat asja, aga muinasjutt annab lastele mõista, et takistusi võites on elus kõik võimalik (Niiberg et al., 2009).

Igas muinasjutus toimub võitlus hea ja halva, tarkuse ning rumaluse ja rikaste ning vaeste tegelaste vahel (Müürsepp, 2003). Muinasjuttude lugemine ja jutustamine lastele on väga hea väärtuste edasiandmise viis. Muinasjuttude põhjal võib korraldada rollimänge ja arutleda muinasjututegelaste iseloomu üle (Müürsepp, 2010). Niiberg, Metspalu ja Linnas (2009) on välja toonud, et oluline on lastevanemate poolne muinasjuttude lugemine, kui ka hiljem lastega muinasjutu sisu üle arutlemine, mis aitab lapsel muinasjuttu ja selle sisu paremini mõista ning ka väärtustest aru saada. Varasematest uurimustest (Lääts, 2014; Moora, 2017) selgub, et õpetajad kasutavad lastega õppe- ja kasvatustegevustes muinasjuturaamatuid, mis on eelkõige valitud isiklike kogemuste põhjal. Moora (2017) uurimuses selgus, et õpetajad valivad muinasjutte vastavalt sellele, mida on vaja lastele õpetada. Sarnaselt Kuriku (2012) tulemustega, selgus ka Moora uurimusest, et õpetajad lähtuvad raamatute valikul isiklikest kogemustest, kuid nad arvestavad ka laste soovidega. Lisaks neile kriteeriumitele on muinasjutu valikul vaja arvestada ka laste vanuse, eripärade ja arengutasemega (Koolieelse..., 2011). Kui lapsed on harjunud juba varajases nooruses kuulama erinevaid muinasjutte või lugusid, on neil hiljem lihtsam kaasa mõelda, küsimustele vastata ning piltide abil jutustada.

Muinasjutud jagunevad peamiselt kolme liiki: imemuinasjutud, loomamuinasjutud ja olustikulised muinasjutud. Neid liike iseloomustatakse järgmises peatükis.

Imemuinasjutud

Imemuinasjutud on eelkõige põnevad ja fantaasiaga täidetud lood, kus imeesemed, lendavad vaibad ja ootamatud pääsemised köidavad nii lugeja kui kuulaja tähelepanu ja hoiavad üleval huvi toimuva vastu. Huvitav ja õnnelik lõpplahendus on see, milles väljendub muinasjutu elurõõm- koos põneva lõpplahendusega, pakkudes ka tänapäeval mõnusat lugemist (Hallett, 2009). Erinevalt Saksamaa imemuinasjuttudest, ei esine Eesti muinasjuttudes nii palju võikaid ja julmi detaile, ega ka tuntud nõidu nagu vene muinasjuttudes. Eesti imemuinasjutt on veidi kohmakas ja lihtsameelne, kus peategelaseks on eelkõige Vanapagan (Sõgel, 1965).

Imemuinasjutud on oma alguse saanudki peamiselt talurahva unistustest, kuidas oma töid hõlpsamalt korraldada, või kuidas kiiresti läbida pikki vahemaid, mille tulemusel teamegi kirjandusest lugusid lendavast imevaibast või mitmepenikoorma saabastest. Eesti imemuinasjuttude peamisteks tegelasteks on tavaliselt kas sünnilt kolmas kuningapoeg, tugev talupoeg või vaeslaps (Mihkla, Tedre, 1965).

Loomamuinasjutud

Loomamuinasjuttude peategelasteks on eelkõige loomad või linnud, vahel ka mõni inimene. Kõige rohkem esineb Eesti loomamuinasjuttudes rebast, hunti ja karu. Lindudest on tuntumad tegelased vares, harakas, kukk ja kana. Loomamuinasjuttudes on loomad isikustatud, nad oskavad omavahel rääkida ja vahel isegi mõnd tööd teha. Nendes muinasjuttudes on kesksel kohal loomade leidlikkus ja kavalus. Erinevatele loomadele on antud ka erinevad iseloomujooned, nii on rebane kaval, hunt rumal ja ahne ning karu heausklik (Niiberg et al, 2009). Nii ime- kui loomamuinasjuttus on peamiseks vastandiks tugev ja nõrk, rumal ja tark. Loomamuinasjuttudes võidab nõrk tugeva mitte nõiduse vaid kavaluse abil. Loomamuinasjutud on sageli muistendilise lõpuga, õpetades lugejat, kuidas kurjust kavaluse ja leidlikkusega võita. (Sõgel, 1965).

Olustikulised muinasjutud

Olustikulised muinasjutud on kõige tõepärasemad, erinedes seeläbi ime- ja loomamuinasjuttudest. Selline muinasjutt on eelkõige kunstiline väljamõeldis, ehkki selle tegevus leiab aset igapäevases miljöös. Muinasjutus võitis alati see, kes tegelikus elus oli allajääja. Eelkõige on selline muinasjutt mõisnikust või kuningast ja nutikast karjapoisist või talupojast. Olustikulistes muinasjuttudes rõhutatakse inimeste tarkust ning sõnaosavust, mis aitavad saavutada võitu nende tagakiusajate üle (Bettelheim, 2007). Niiberg et al, (2009) sõnul vajavad lapsed järjepidevat tõesust, et võidab headus, töökus ja ausus ning seetõttu on oluline lugeda ja arutleda lastega olustikuliste muinasjuttude üle, mis aitavad suunata lapse emotsionaalset ja moraalsel arengut.

Muinasjututegelased ja nende omadused

Muinasjutukangelased on lastele erinevate eeskujudena väga olulised. Muinasjutud annavad lastele erinevaid teadmisi, aitavad arendada mõtlemist ja kujundada nende arusaamu elust. Männiste (2018) on oma magistritöös välja toonud, et noored vajavad identiteedi loomiseks eeskujusid ja neid on võimalik leida ka raamatutest, muinasjuttudest ja ilukirjandusest.

Cohen (2001) leiab, kui väljamõeldud tegelane ei ole piisavalt veenev ja huvipakkuv, ei pööra lapsed sellele tegelasele suuremat tähelepanu. Mida rohkem väljamõeldud tegelastele tähelepanu pööratakse, nende üle arutatakse, seda tuttavamaks need lastele saavad. Muinasjuttu läbivaid peategelasi kirjeldatakse muinasjutus tavaliselt kõige põhjalikumalt (Lynch, 2016). Eesti kirjandusest on headeks näideteks läbivatest peategelastest E.Raua „Sipsik” ja A.Kivirähki koeratüdruk „Lotte”. Väljamõeldud muinasjututegelased mõjutavad lapsi suurel määral, seetõttu tähtsustab ka koolieelne õppekava laste suunamist ümberjutustamisele ja oma raamatu koostamisele, et laps hakkaks kirjandust mõistma ja hindama (Koolieelne...2011).

Eelkooliealiste arvamusi muinasjututegelaste ja selle kohta, kuidas need tegelased lugemishuvi toetavad, töö autori teada varasemalt Eestis uuritud ei ole. Männiste (2018) on oma töös uurinud, millised ilukirjanduslikud tegelased tekitavad 4.-5. klassi õpilaste hinnangul lugemishuvi ja kuidas nad oma eeskujude valikuid põhjendavad. Ta leidis, et enim jäid õpilastele meelde tegelased, kes olid sihikindlad, kel olid mingid erilised võimed või kellega lugejal tekkis isiklik seos. Lapsed valivad muinasjututegelased eelkõige käitumise ja iseloomu järgi, eelistades neid, kes on sõbralikud ja julged. Lastel huvi lugeda fantastilistest tegelastest on endiselt suur, ning võib eeldada, et ka koolieelikud valivad omale raamatuid

mõne fantastilise taustaga raamatutegelase pärast, kelle abil võiks laste lugemishuvi süvendada (Männiste, 2018).

Väärtused

Väärtusi ning nende edastamist on küllaltki palju uuritud. Väärtuste all mõeldakse eelkõige käitumisnorme, mis on mõistuse ja südamega vastu võetud hoiakud, mida aitavad kujundada nii kodu kui lasteaed (Eyre, L&R, 1993). Krull (2000) on välja toonud, et kõlbeline kasvatus ja väärtuskasvatus toimuvad järjest enam varjatud õppekava alusel, mis tähendab, et need toimuvad õpetamise käigus, ilma, et sellest räägitaks. Mitt (2012) on öelnud, et väärtuskasvatust on hakatud üha rohkem õppekavadesse sisse tooma ja sellele pöörab tähelepanu ka koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2011), mille eesmärkides ja valdkondades, sealhulgas valdkonnas keel ja kõne, nimetatakse, milliseid väärtusi peaks 6 -7 aastane laps omama. Väärtused hakkavad kujunema juba varajases lapsepõlves ja seetõttu on oluline pöörata väärtuste kujundamisele tähelepanu juba lasteaias (Kõõra, 2012).

Esmased väärtused saab laps kaasa kodust, aga ka lasteaed aitab neid kujundada (Mitt, 2012). Paide (2012) sai oma uurimuse kaudu teada, et nii lapsevanemad kui õpetajad peavad väärtuste õpetamist lasteaias väga oluliseks. Sellest veel olulisemaks peeti väärtuste õpetamist kodus. Ka Mürsepp (2010) tähtsustab väärtuskasvatust lasteaias, kuna lapsed veedavad seal valdava enamuse ajast, ning lasteaia õpetajad loevad palju muinasjutte, mille kaudu lastele väärtusi õpetada. Muinasjutt on väärtuskasvatuse juures väga oluline, kuna laps samastab end tegelastega ning mõistab probleemi ja olukordi. Muinasjuttude jutustamine või lugemine on olulised, kuna laps iseseisvalt väärtusi ei omanda, vaid ta teeb seda kellegi teise eeskujul (Eyre, R., Eyre, L., 2014). Väärtuskasvatuse alasel tegevusel on laste käitumisele ja hoiakutele suurt mõju (Aktepte, 2015). Muinasjutu lugemine on hea vahend õpetamiseks lastele muinasjuttudes esinevaid väärtuseid (Bettelheim, 2007).

Muinasjuttudes esinevad väärtused

Muinasjuttudes esinev dramatism muudab muinasjutud eriti mõjusaks, sest hoiab üleval pinget, mis on tekitatud suurema ja väiksema, tugevama ja nõrgema vahelise võitluse kaudu. Kuna laps samastab end üldjuhul nõrga või väiksemana, elab ta seetõttu muinasjutu tegelasele eriti kaasa (Mürsepp, 2010). Muinasjutt on üheks parimaks väärtuste õpetamiseks viisiks, sest see tekitab lastes huvi ja muinasjuttude üle hiljem arutledes on võimalik välja tuua ka muinasjuttus edastatavad väärtused (Jung & Lilles-Heinsaar, 2013). Jung & Lilles-Heinsaare sõnul tuleks alustada lihtsamatest ja ühtmoodi arusaadavatest jutukestest (2013), milleks

muinasjutud võivadki olla. Moora (2017) uurimusest selgus, et muinasjutud tekitavad lastes erinevaid emotsioone, muinasjuttude üle arutlemine aitab kaasa empaatiavõime arengule, mis omakorda toetab väärtusi olla parem, abivalmim ja sõbralikum. Lääts (2012) ning Ansi (2014) on oma uurimustes jõudnud järeldusele, et muinasjuttude ettelugemine, erinevate rollimängude läbimängimine ning eelkõige muinasjuttude kuulamine võimaldavad edastada lastele väärtusi, aidates neil mõista, mis on väär ja mis on õige.

Lasteaiaõpetajatele on muinasjuttude põhjal koostatud rollimängude ja kujutlusvõimet arendavate harjutuste kaudu kerge lastele väärtusi edastada. Laste kujutlusvõimet ja analüüsioskust aitavad arendada ka muinasjutujärgsed vestlused, milles arutletakse, kuidas oleks võinud üks või teine muinasjutt lõppeda (Eyre, L., Eyre, R., 2014). L. ja R. Eyre (2014) toovad välja ka erinevaid võtteid, mille abil lastes väärtusi kujundada, jagades need kahte rühma: andmise ja olemise väärtusteks. Andmise väärtused on eelkõige need, mida me anname edasi, ning olemise väärtused aitavad kujundada meie suhtumist, olekut ja käitumist (Eyre, L., Eyre, R., 2014).

Andmise väärtused jagunevad: armastus, austus, usaldusväärsus, lahkus, isetus, sõbralikkus, õiglus ja osavõtlikus. Kui me oleme teiste vastu armastusväärsed, lahked ja sõbralikud ning meid saab usaldada, vastavad inimesed meile samade tunnetega. Rollimängud aitavad lastel paremini mõista ja läbi mängida erinevaid situatsioone. Võlusõnade abil saab laps selgeks eelkõige elementaarse viisakuse. Positiivne tähelepanu annab lapsele indu püüelda paremuse poole. Siinkohal ei tohiks neid väärtusi väga erinevalt võtta, sest nad kõik on põimitud ning toetavad ja täiendavad üksteist ühel või teisel viisil (Eyre, R., Eyre, L., 2014).

Olemise väärtused jagunevad: rahumeelsus, ausus, julgus, truudus, enesedistsipliin, eneseusaldus ja mõõdukus. Õpetades lastele seda, miks asjad juhtuvad ja miks inimesed reageerivad nii nagu nad reageerivad, õpetaks neile ka selliseid väärtuseid nagu rahumeelsus, mõõdukus, julgus ning enesedistsipliin. Neid omadusi on võimalik lastes arendada ka muinasjututegelaste eeskujuga (Eyre, L., Eyre, R., 2014).

Lugemishuvi kujundamine ning toetamine

Lastele ette lugedes pannakse alus lapse huvile raamatute vastu, tekitatakse lugemishuvi ja soov ise lugema hakata. Iga täiskasvanu saab aidata kujundada lapse lugemishuvi, olles ise eeskujuks. Täiskasvanu eeskujul õpib laps raamatut kätte võtma, seda lehitsema ja hiljem ka lugema (Lugemisühing, s.a). Lugemishuvi kujundamine algab eelkõige kodust, hiljem aitab

lasteaed seda süvendada ja toetada.

Kooslugemine aitab arendada sõnavara, loovust ja õpetab kuulama (Eesti laste..., s.a.). Kalda (2011) poolt läbi viidud uuringust tuli välja, et II astme lugemisvara soovitajate seas on kõige olulisemad õpilastele vanemate ja õpetajate soovitusel. Töös märgitakse, et poisid eelistavad pigem perekonna ning tüdrukud õpetajate soovitusi, kuid mõlemal osapoolel on suur roll laste lugemishuvi kujundamises (Müürsepp, 2003). Tintso (2018) uurimusest selgus et lasteaia õpetajad valivad lastele raamatuid eelkõige isikliku kogemuse, loogilise ülesehituse, illustratiivsete piltide ja eakohase sisu põhjal. Õpetajad lähevad pigem vana ja kindlat teed, kui hakkavad katsetama uuema aja Eesti lastekirjandusega. Kodus etteloeatav lastekirjandus võib aga oluliselt erineda sellest, mida õpetajad oma igapäevatöös kasutavad. Kaljo (2017) sai oma uurimuse tulemuseks, et eelkõige kasutatakse raamatuid „keel ja kõne” valdkonnas, kasutusel on kõige enam õppe- ja kasvatustöös kasutatavaid muinasjutte.

Kulderknup (2009) väidab, et jutud, mida raamatutest lastele ette loetakse, panevad lapsi mõtlema ja leidma seoseid raamatu teksti ja iseenda vahel, seega on arusaadav, et raamatutes olevad tegelased on lastele kangelasteks, kelle moodi tahetakse olla. Sullivan (2013) on välja toonud, et just varajane lapsepõlv on laste lugemisharjumuste arendamisel otsustavaks perioodiks. Kui lapsevanem hakkab lapsele varakult lasteraamatuid ja muinasjutte ette lugema, on suurem tõenäosus, et lapse huvi raamatute ja raamatutegelaste vastu püsib ja laps hakkab ka ise raamatuid lugema (Niinberg, Metspalu ja Linnas (2009). Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on valdkonna keel ja kõne all välja toodud, et lapse huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu soodustavad žanriliselt mitmekesised raamatud (Koolieelse..., 2011). Erinevates bakalaureusetöodes (Uibopuu, 2009; Liiv 2013) on uuritud ka vanemate rolli selles, kuidas nad mõjutavad lapse lugemishuvi teket. Arm (2014) on oma uurimuse tulemuses välja toonud vanemate selge huvi laste lugema õpetamise vastu raamatute abil, mis omakorda aitab hiljem lasteaiaõpetajatel lastes veelgi lugemishuvi süvendada.

6 -7 aastaste lasteaialaste lugemishuvi kujundamine ja toetamine muinasjuttude kaudu Cohen (2001) kirjutab, et mida kauem me pöörame väljamõeldud tegelastele tähelepanu, seda tuttavamaks nad meile saavad. Whitehyrst (1988) leiab, et kui vanem loeb lapsele raamatut ja kaasab teda arutellu nii sündmuste kui tegelaste üle, on lapsel tulevikus kergem omandada keelelisi oskuseid. Hansen (2005) on välja toonud, et iga kord, kui õpetaja avab uue pildiraamatu, saab ta luua piltide ja oma fantaasia abil raamatutegelastele iseloomu. Lasteaiaõpetaja üheks eesmärgiks on tutvustada raamatuid ja aidata luua seoseid

raamatutegelaste ja põhimõtete vahel, mida soovitakse, et lapsed õpiksid. Mürsepp (2013) leiab, et kuni teise kooliastme lõpuni on oluline laste lugemishuvi suunata, sest see paneb aluse lugemishuvi edaspidiseks süvenemiseks tulevikus.

Eesti lastekirjanduse juur on väga vana ning inimese vaimumaaailma avaruse määramiseks tema lugemus, millele saavad nii lapsevanemad kui lasteaiaõpetajad aluse panna juba väga varajases lapsepõlves (Kumberg, 2009). Enne kooli minekut on lapsed jõudnud lasteaia tutvuda suuremal või vähemal määral erinevate muinasjuttude ja temaatiliste rollimängudega. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2011) põhjal peaksid 6-7 aastased eelkooliealised lapsed keele ja kõne valdkonnas mõistma ettelõetud teksti, suutma seda edasi jutustada ning edastada suuliselt oma mõtteid. Samavõrd oluliseks eesmärgiks on äratada lastes huvi lugemise ja lastekirjanduse vastu üldiselt. Mida põnevam ja köitvam on raamat, seda rohkem pakub ta lastele huvi (Kurik, 2012). Tinso (2018) sai oma uurimusest teada, et laste lugemishuvi toetamine lasteaia õpetajate jaoks on väga oluline ja nad kasutavad oma töös erinevaid tehnikaid, et lapsi lugema innustada ja nendes lugemishuvi tekitada. Lastelugemishuvi saavad kujundada eelkõige vanemad ja õpetajad ning tähtis oleks valida raamatuid, mis pakuvad huvi ja motiveerivad lapsi endid lugemisele tähelepanu pöörama (Mürsepp, 2003).

Liiv (2013) on toonud välja, et lugemishuvi kujundamisele aitab kaasa vanemate suur lugemishuvi ja raamatute piisav kättesaadavus lastele kodustes tingimustes, lisaks vanemate õdede-vendade olemasolu, keda soovitakse jäljendada. Baker (1997) kirjutab, et positiivne suhtumine lugemisse annab lapsele mõista, et lugemine on soovitud tegevus ning laps võib vabatahtlikult sellega tegeleda. Arm (2014) väidab, et vanemad proovivad just raamatute abil äratada lastes lugemishuvi, soovides sellega kergendada laste hakkamasaamist nii lasteaia kui koolis. Uibopuu (2009) selgitas välja, et vanemad mõistavad oma rolli laste lugema õpetamisel ning hindavad oma teadmisi ning oskusi selles valdkonnas piisavalt heaks. Vesiko (2005) väidab, et kui raamatud on lastele kättesaadavad ja neil võimaldatakse raamatutega mängida ja neid uurida, on laps hiljem vaimselt valmis raamatuid kasutama teadmiste saamise eesmärgil. Siinkohal on oluline, et vanemad hoiaksid kodus lasteraamatuid lastele kättesaadavas kohas. Varasemalt on lugemishuvi uuringuid läbi viidud II kooliastmes ja on selgunud, et noored loevad eelkõige humoorikaid ja fantaasiarikkaid seiklusjutte (Luhari & Sõrmus, 2011; Männiste, 2018). Üks populaarsemaid nendest on Harry Potteri seiklused ja „Näljamängude” triloogia (Calderon, 2015).

Männiste (2018) uuris, millised ilukirjanduslikud tegelased tekitavad 4.-5. klassi õpilaste hinnangul lugemishuvi ja kuidas nad oma eeskujude valikuid põhjendavad. Ta jõudis

järeldusele, et, kõige rohkem jäid lastele meelde tegelased, kes olid sihikindlad, kel oli lugejaga mõni isiklik seos. Võib oletada, et ka eelkooliealiste laste puhul on suurimaks eeskujuks mõni eriliste võimetega tegelaskuju. Vähemtähtis pole seegi, et nii lapsevanemad kui õpetajad aitaksid erinevaid tegelasi tutvustades laste lugemishuvi soodustada.

Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2011) näeb ette, et lapses tuleb varakult tekitada huvi lugemise ja kirjanduse vastu. Varajases lapsepõlves puutuvad lapsed suuremal või vähemal määral kokku muinasjuttudega, mis mängivad suurt rolli lastes erinevate väärtuste kujunemisel (Müürsepp, 2010). Oluline on, et nii õpetajad kui lapsevanemad leiaksid aega, et lugeda lastele muinasjutte ja hiljem nende sisu üle arutleda (Niiberg et al, 2009), sest muinasjutu tegelaste abil on võimalik edasi anda nii olemise kui andmise väärtuseid (Eyre et al, 2014).

Varasemalt on Eestis uuritud, kuidas lasteaiaõpetajad valivad ja kasutavad erinevaid raamatuid lugemishuvi äratamiseks ning lastele väärtuste õpetamist muinasjuttude kaudu (Falilejev, 2018, Tintso, 2018). Töö autorile teadaolevalt ei ole uuritud, kuidas muinasjututegelased toetavad 6–7 aastastel lasteaialaste lugemishuvi ja mida lapsed muinasjututegelastes hindavad. Uurimisprobleemist tulenevalt on töö eesmärgiks välja selgitada, milliseid omadusi lapsed muinasjututegelastes hindavad ja kuidas muinasjututegelased 6–7 aastaste lasteaialaste lugemishuvi toetavad. Lähtuvalt töö eesmärgist püstitas töö autor järgmised uurimisküsimused:

- 1) Millised muinasjutud 6–7-aastastele lasteaialastele meeldivad? Lastele meeldivad kõik muinasjutud, kus leidub salapäraseid ja imelisi olendeid, kellega end samastada ja võrrelda. Muinasjutu üheks eesmärgiks on arendada lapses loovust ja fantaasiat, seetõttu meeldivadki lastele muinasjutud, mis lasevad fantaasial lennata (Niiberg et al, 2009).
- 2) Milliseid muinasjututegelasi ja miks 6–7 aastased lasteaialapsed hindavad? Muinasjuttudes leiavad oma koha nii haldjad, maagilised tegevused kui üleloomulikud võimed (Bettelheim, 2007). Lapsed hindavad eelkõige häid tegelasi, kuid milline muinasjututegelane mingis vanuses lapsele huvi pakub, sõltub eelkõige lapse arengu psühholoogilisest aspektist ning probleemidest, mis on sel hetkel lapse jaoks kõige aktuaalsemad (Bettelheim, 2007).

3) Milliseid väärtusi 6–7 aastased lasteaialapsed muinasjuttudes leiavad ja hindavad?

Tavapäraselt on muinasjuttudes võitlus hea ja kurja vahel, kus läbi raskuste ja seikluste võib siiski headus (Krusten et al., 2006). Muinasjutud on pandud kirja lihtsalt ja lastele arusaadavalt, mistõttu annab muinasjutt infot lapsele teda ümbritseva maailma ja inimeste kohta (Bettelheim, 2007).

4) Kuidas soodustavad meeldivad muinasjututegelased 6–7 aastaste lasteaialaste arvates nende huvi lugemise vastu? Mida toredam ja meeldivam on muinasjutt, seda rohkem soovivad lapsed seda ikka ja jälle kuulata või ise lugeda. On väga oluline, et lastel oleksid muinasjuturaamatud alati käepärast ja vanemad kaasaksid lapsi ka raamatute lugemisprotsessi ning hilisemasse arutellu loetu üle (Whitehyrst, 1988).

Metoodika

Selles bakalaureusetöös uuriti lastele meeldivaid muinasjutte ja seda, kuidas meeldivad muinasjututegelased lastes lugemishuvi toetavad. Arvestades töö uurimisküsimusi ja eesmärki, kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit, mis aitab intervjuude abil saada vastused miks- ja kuidas- küsimustele (Õunapuu, 2014) ning selle alla kuuluvat fenomenoloogilist uuringut, mis on sobilik teabe saamiseks inimeste kogemuste kirjapanekul intervjuu kaudu (Laherand, 2008). Männamaa (2008) on välja toonud, et intervjuu kaudu on õpetajal kergem mõista laste mõtteid ja teadmisi, mida nad ei oska veel kirja panna.

Valim

Selles töös on kasutatud mugavusvalimit. Mugavusvalimi puhul on uurimuses osalejaid kergelt kättesaadavad (Laherand, 2008). Uurimuse puhul oli lisakriteeriumiks 6–7 aastased lasteaialapsed, seetõttu võib nentida, et kasutati ka eesmärgipärast valimit. See on valim, kuhu kuuluvad sobivad valimiliikmed (Õunapuu, 2014). Valimisse kuulusid kuus 6–7 aastast last ühest Põlva maakonna lasteaiast. Valimi moodustasid 3 poissi ja 3 tüdrukut. Lastevanematele saadeti eelnevalt kiri, milles paluti luba nende lastega intervjuu läbiviimiseks (Lisa 2). Loandsid 14 lapsevanemat, kelle seast töö autor valis koos õpetajaga välja 3 poissi ja 3 tüdrukut. Töö eetilise tagamiseks on laste nimed uurimuses muudetud, nii nagu soovitab eetikaveeb (Eetikaveeb, s.a).

Andmete kogumine

Andmete kogumiseks viidi 2019. aasta märtsis 6–7 aastaste lastega läbi kuus poolstruktureeritud intervjuud. Sellise intervjuu puhul saab uurija ise otsustada küsimuste

järjekorra üle ja vajadusel küsimusi ümber sõnastada või muuta (Õunapuu, 2014). Andmete kogumiseks saatis töö autor kõigepealt e-kirja lasteaia õppealajuhatajale, tutvustas oma uurimustöö sisu ja palus luba läbi intervjuude läbiviimiseks nende lasteaia kuue 6–7 aastase lapsega. Olles saanud õppealajuhatajalt positiivse vastuse, saatis töö autor tutvumiseks intervjuu küsimused ja lapsevanemate nõusolekulehe (Lisa 2). Intervjuu läbiviimise kuupäevad ja kellaajad pakkus välja õppealajuhataja, võttes arvesse rühmas läbiviidavaid tegevusi. Intervjuu viidi läbi iga lapsega individuaalselt õppealajuhataja kabinetis, mis oli privaatne, aga lapse jaoks piisavalt tuttav ja turvaline koht, lisaks oli õppealajuhataja kabinetis hulga muinasjuturaamatuid. Kõik intervjuud salvestati mobiiltelefoni abil, kasutades Helisalvesti rakendust. Lisaks tegi intervjuu läbiviija märkmeid (Lisa 1).

Intervjuu küsimused koostas töö autor lähtudes töö uurimisküsimustest ja töö eesmärgist (Lisa 4), tuginedes töös kirja pandud teooriale. Intervjuu kavas oli kokku 4 põhiküsimust, millele lisandusid 8 lisaküsimust. Uurimuse kvaliteedi tõstmiseks viidi enne kahe lapsega läbi pilootintervjuud. Prooviintervjuu andis aimu, kuidas intervjuud paremini sisse juhatada ja läbi viia. Lisaks kohaldas töö autor intervjuu küsimusi, kuna pilootintervjuu käigus selgus, et kõikidest küsimustest (Lisa 4) ei saanud lapsed hästi aru. Pärast sisseviidud parandusi jäi küsimuste arvuks seitse küsimust. Intervjuud algasid taustaandmete kogumisega ning seejärel esitati lastele mõned sissejuhatavad küsimused. Ühe intervjuu peale kulus keskmiselt kuni kakskümmend minutit. Intervjuude läbiviimisel kasutas autor ka tavapäraselt paber-pliiats meetodit ja pani kirja olulisemad märksõnad (Lisa 1).

Andmete analüüsimine

Andmete analüüsimiseks kasutati kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsi. Mobiili helisalvestiga salvestatud intervjuusid transkribeeriti, nagu on teoorias soovitatud (Lepik et al, 2014). Kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi puhul jaotatakse tekst osadeks, andmed kodeeritakse, luuakse alakategooriad ja mis omakorda jaotatakse suuremateks peakategooriateks (Kalmus, Masso & Linno, 2015).

Töö autor kasutas internetipõhist *Otranscribe* programmi, mille jaoks oli vaja intervjuud arvutisse salvestada. Tänu programmi erinevatele võimalustele saadi intervjuusid kuulata aeglasemalt ja vajadusel pausile panna, mis aitas paremini vastuseid transkribeerida. Intervjuusid kuulati kolmel korral, esimesel korral kuulati kõik intervjuud läbi, teisel korral transkribeeriti kogu tekst ning kolmandal korral tehti transkriptsioonis vajadusel täiendusi ja parandusi, kaotades ära kordused ja mõttepausid (Lisa 5). Ühe intervjuu peale kulus

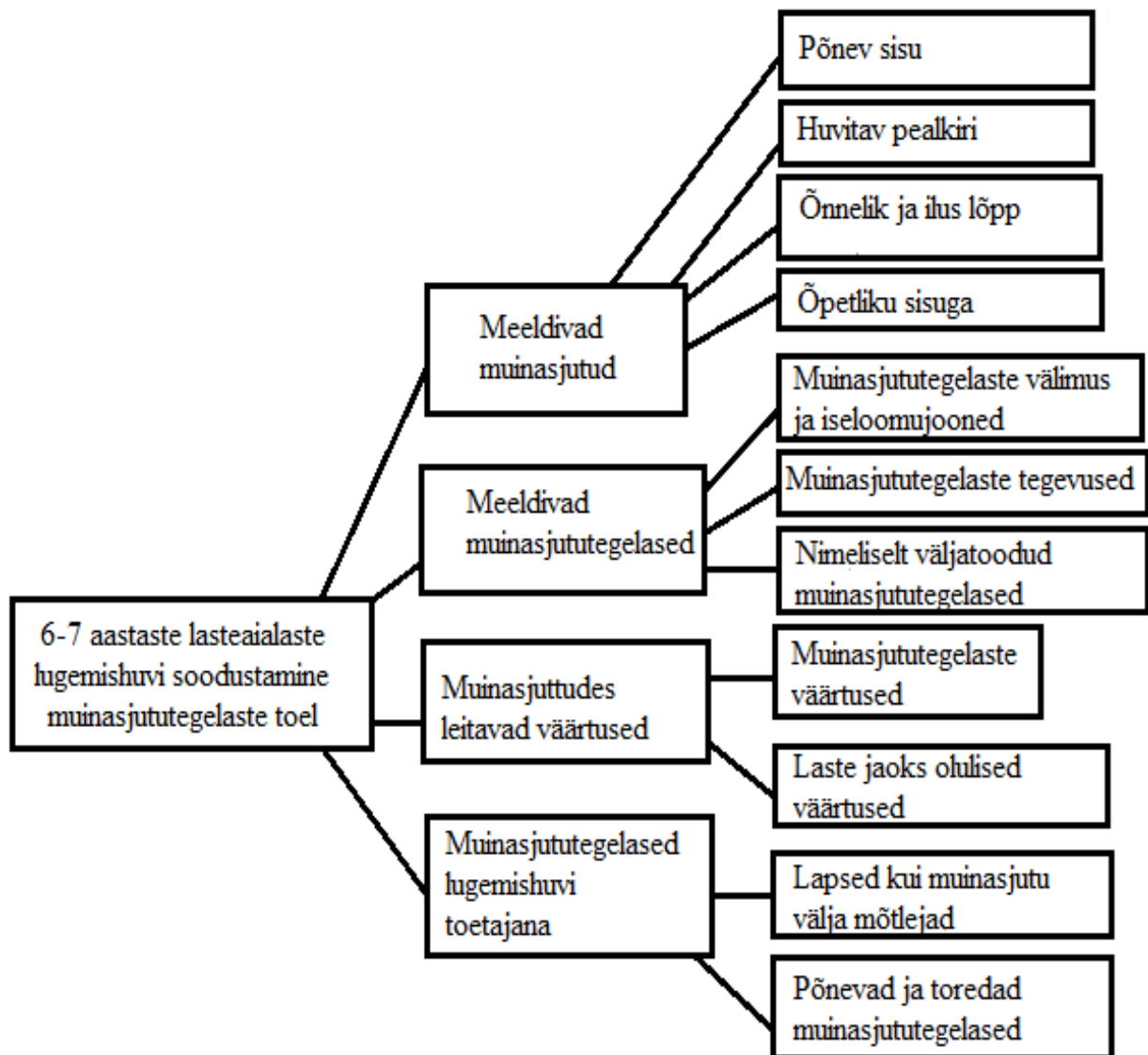
keskmiselt kuni tund, transkriptsioonide kogupikkuseks tuli 16 lehekülge koos märksõnadega, intervjuud pandi kirja Microsoft Word programmi.

Pärast intervjuude transkriptsiooni andmed kodeeriti, kasutades andmetöötlusprogrammi QCMap, kuhu lisati .txt formaati salvestatud transkriptsioonid. Transkriptsioonide läbilugemisel valiti välja uurimuse jaoks olulisemad märksõnad või täpsustavad lõigud, millele anti igaühele oma kood, kordumisel tähistati see sama koodiga. Kodeerimisel mõningad sõnad liideti ühe koodi alla (nt äge, põnev). Usaldusväärsuse suurendamiseks kasutati kaaskodeerijat (isik, kes ei ole uurimusega seotud). Andmeid kodeeriti kaaskodeerijast eraldi ja erineval ajal, seejärel tulemusi võrreldi, ja püüti leida erinevuste puhul, arutelu käigus ühist lahendust. Andmeanalüüsi käigus tehti erinevatel ajahetkedel korduskodeerimist, et saavutada kodeerijasisene kooskõla (Mayring, 2014). Korduval kodeerimisel kohandati esialgsete koodide sõnastust. Pärast arutelu analüüsiandmed kategoriseeriti. Samade koodidega osadest moodustati alakategooriad, mida näitlikustab tabel 1.

Tabel 1. Näidis koodidest alakategooriate moodustamisest

Koodid		Alakategooria
Lahke	}	Muinasjututegelaste väärtused
Heatahtlik		
Tubli		
Abivalmis		
Sõbralik		
Tark		

Neli suuremat põhikategooriat moodustasid pärast alakategooriate loomist. Põhikategooriate moodustamist näitlikustab joonis 2.

Joonis 2. Põhikategooriate jaotus

Tulemused

Töö eesmärgiks oli välja selgitada, mida lapsed muinasjututegelastes hindavad ja kuidas muinasjututegelased toetavad 6–7 aastaste lasteaialaste lugemishuvi. Selleks viis töö autor lasteaialastega läbi poolstruktureeritud intervjuu. Andmeid analüüsid tekkis neli peakategooriat:

1. Meeldivad muinasjutud
2. Meeldivad muinasjututegelased
3. Muinasjuttudes leitavad väärtused
4. Muinasjututegelased lugemishuvi toetajana

Selles töös esitab uurija saadud tulemusi peakategooriate kaupa. Tulemuste tõendamiseks on lisatud kaldkirjas väljavõtteid intervjuudest. Töö usaldusväärsuse tõstmiseks on kasutatud ka pilootintervjuus osalenud laste vastuseid. Töös välja toodud tsitaadid on vähesel määral muudetud, on vähendatud pause ning korduseid. Välja jäetud teksti märgistatakse punktidega /.../ ja kõik tsitaadid on esitatud kursiivis. Lapse anonüümsuse säilitamiseks on kasutatud pseudonimesid.

Meeldivad muinasjutud

6–7 aastased intervjuueeritavad lapsed tõid esmalt välja erinevaid muinasjuttude pealkirju, neile meeldisid ka muinasjutud loomadest. Lisaks konkreetselt nimetatud muinasjuttudele, peeti teiseks oluliseks meeldivuse põhjuseks põnevast sisu, et muinasjutt oleks äge ning seal saaks nalja. Oluline oli ka õnneliku või ilusa lõpuga muinasjutt ja õpetliku sisuga, et muinasjutust oleks midagi õppida.

Anni: Minu lemmikuks on Elsa ja Anna muinasjutud /.../ Elsal on pikad juuksed ja ta oskab jääd võluda, see on äge. Minu lemmikud on kõik printsesside muinasjutud.

Anton: Mm, mul on kõik lemmikud /.../ Autod ja Kolm põrsakest /.../ ja mul ema loeb ka muinasjutte. Naf-Naf on mu lemmik, ta on tark ja töökas. Lõpuks põrsad võidavad hundi.

Anna: Punamütsike, minu õe lemmik on ka Punamütsike. Veel meeldib mulle Rapuntsel. Minu õele ei meeldi Rapuntsel, talle meeldib ainult Punamütsike. /.../ Mulle meeldivad pikad juuksed, need on ilusad.

Ants: Ee.../.../, mulle meeldib loomadest. Mulle meeldib hunt ja rebane, /... / seal on ägedaid asju, saab nalja ka.

Anne: Elsa muinasjutud. Seitse kitsetallekest. Mmm, aga mulle meeldib Punamütsike ka. Nad on ilusad ja ägedad ja kitsetalled on armsad.

Aaron: Mulle meeldib kus on loomad ja mõnikord ma valin ise autodega muinasjuttu. Punamütsike meeldib mulle ka. Muinasjutu lõpp on ilus.

Oskar: Autod ja kitsetalled. Kitsetalled on targad, oskavad hundile teha trikki. Mulle meeldib Pikne, Matu on ka tore. Nad on parimad sõbrad.

Iiris: Lemmikud on Anna ja Elsa. Rapuntsel, Tuhkatriinu. Võlumine ja pikad juuksed, mul on ka pikad juuksed. Lõpus Elsa ja Anna saavad jälle kokku.

Meeldivad muinasjututegelased

Muinasjututegelastest toodi välja tänapäevased multifilmide põhjal tekkinud „Anna ja Elsa” ja „Autod” tegelased, samas ka „Punamütsike”, „Kolm pörsakest ja hunt”, „Rapuntsel” ja „Seitse kitsetalle”. Laste jaoks oli oluline välimus, tüdrukud tõid välja, et muinasjututegelane peaks olema ilus, poiste jaoks oli oluline, et muinasjututegelane oleks äge ja veidi hirmus. Olulised olid ka iseloomujooned, muinasjututegelane peaks olema hea, abivalmis, lahke ja teisi aitama. Ühe lapse jaoks oli oluline sõprus ning talle oli oluline, et sõpra peab aitama. Muinasjututegelaste tegevustest oli oluline, et oleks äge ja põnev, toodi välja jää võlumine, hunt suudab maju ümber puhuda. Üks laps soovis meeldiva muinasjututegelase ratsutamisoskuse tõttu ise ratsutama õppida.

Anton: Pörsad võidavad hundi, Naf-naf on kõige targem. Alati võidab hea. Naf-naf aitab kõiki teisi pörsaid. Siis kui tead, hunt puhub maja, /.../ ma varem kartsin, veidi hirmus võiks ka olla. Mulle meeldiks osata ka ratsutada.

Anni: Elsa on ilus. Mulle meeldib, et ta oskab jääd võluda. Ta oskab teisi ka aidata. Oma õde ta ka aitab, /.../ Olafit ja põtra.

Anna: Kui Punamütsikesest läheb hunt mööda metsas, siis on veidi hirmus. Punamütsikest ja vanaema aitab jahimees. Vanaema ja jahimees on head. Punamütsike on ilus ja hea, ta viib vanaemale küpsist.

Anne: Elsa oskab jääd puhuda, ta on väga ilus ka. Kitsetalled ei tohi avada hundile ust, hunt on kuri ja tahab halba. Hunti tead miks ei saa kunagi usaldada. /.../ Kitsetallede ema võidab hunti alati.

Aaron: Isegi autodes Matu on mu lemmik, ta on Pikne parim sõber. Minu parim sõber on Ants. Selline sõber peab olema, kes aitab.

Ants: Muinasjuttudes alati võidab hea, paha ei saaks võita, /.../ nii ei ole mõeldud. Kui mina kirjutaksin muinasjutte /.../ alati võidaks hea ja saaks palju nalja ja oleks äge. Äge võiks ka olla, et ikka on äge ja veidi hirmus, et kõik kardaksid alguses.

Iris: Rapuntsel oskab juukseid alla lasta, nii pikad nagu redel ja siis sai mööda neid üles ronida. Jäälosse valmistada, kui käega löi. Elsa muinasjutus saab rohkem nalja, Olaf on naljakas tegelane. Elsa ja Anna on ilusad. Kõik printsessid on ka ilusad.

Oskar: Pikne sõidab kiiresti. Kiiresti võib ainult rajal sõita. Pikne on sõbralik ja Matu aitab teda, Matu on kõige sõbralikum, aga ta on katkine ja vana. Lahke ja hea peab olema.

Muinasjuttudes leitavad väärtused

Muinasjutud on head väärtuste edasikandjad. Suurema pingutuseta võib lapsele läbi muinasjutu õpetada palju olulisi väärtuseid. Väärtustest toodi välja ausus, andmine, lahkus ning sõbralikkus. Laste seisukoht oli, et alati võidab hea tegelane.

Aaron: Sõbralik peab olema. Lahke, et jagad oma asju, muidu teised on ka kadedad. Loomamuinasjuttudes on rebane tark.

Anna: Aus, /.../ valetada ei ole ilus, eriti kui lähed tülli /.../ teine võib ka haiget saada kui valetad ja ei ole aus. Sõber, kui tahad endale ka sõpru.

Ants: Lahke ja hea võiks olla /.../ mõnikord mu vend on kade, siis isa ütleb, et ta peab mulle ka andma /.../ kade ei tohiks olla. Valetada ka ei tohi.

Anne: Abivalmis /.../ aus ka. Aus ei kaota kunagi.

Anni: Elsa ja Anna on lahked ja sõbralikud. Nad on õed, aga sõbrad ka.

Anton: Sõbralik peab olema ja lahke, /.../ kui tood oma auto kaasa, peab sõbrale ka andma.

Iris: Muinasjutus on head ja lahked ja kurjad. Nõid oli kuri, aga ta kaotas. Tal ei olnud sõpru ka.

Oskar: Kui oled aus. Palju sõpru ja sõbralik, /.../ teiste vastu lahke. Lahke ja hea peab olema.

Muinasjututegelased lugemishuvi toetajana

Kuna rühmas on kombeks, et õpetajad ei loe enne lõunaund muinasjutte vaid iga päev üks laps jutustab ise siis midagi, mida talle kodus on ette loetud või siis mõtleb kohapeal välja. Selgus, et muinasjutud pakuvad lastele suurt huvi ja suur huvi oli neid ise välja mõelda. Kodus loetakse lastele muinasjutte, samuti on raamatud neile nähtaval kohal.

Aaron: Ega ma ise ka oskan muinasjutte. Me võime vabalt neid välja mõelda ka, /.../ iga kord keegi on mõelnud. Ma valin pildi järgi, aga mulle meeldib jah muidu nii ka lugeda. Huvitav peab ka olema.

Iris: Ma loen juba ise /.../ mõnikord loen sama muinasjuttu mitu korda. Meil on palju raamatuid.

Anton: Mul on kodus palju raamatuid. Ma võin ise valida millist tahan. Ema ka aitab mul lugeda, ma ise veel õpin. Aga ma saan hästi aru, kuulan ka. Rühmas on toredad muinasjutud, põnevad. Ükskord isegi Ants ei teadnud kuidas muinasjutt lõppeb, siis õpetaja Terje aitas kah.

Oskar: Ma ise veel hästi ei loe, valin piltide järgi, kui pildid on põnevad. Ises ma räägin ainult põnevaid, tahan kuulata ka põnevaid.

Anni: Ma pealkirja oskan lugeda, siis peab olema suurte tähtedega. Ma tahaks juba ise osata lugeda, /.../ koomikseid ka, nagu mu õde. Suuremana ma kirjutan ise raamatu. Ükskord me tegime rühmas ise päris raamatu.

Anne: Ma ise ei oska veel lugeda, /.../ isa loeb mulle rohkem, ta on rohkem kodus ka. Ma valin pildi järgi või kui on põnev pealkiri, /.../ ema või isa ütlevad mis on pealkiri.

Anna: Mõnikord ma mõtlen ise ka välja, õpetaja Terje lubab meil ise mõelda. Ei pea olema ema loetud.

Ants: Vahel keegi ei tea kuidas lõppeb. Ega ma ise ka ei tea, ma mõtlen sealsamas voodis välja, /.../ vaatan ringi ja räägin kellast.

Põnevate muinasjututegelaste põhjal proovivad lapsed ka ise põnevaid lugusid jutustada.

Lastel on lugude jutustamise ja kirjutamisega plaanid ka tulevikuks. Lapsed hindavad võimalust ise juttu välja mõelda.

Arutelu

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid omadusi lapsed muinasjututegelastes hindavad ja kuidas muinasjututegelased 6–7 aastaste lasteaialaste lugemishuvi toetavad. Eesmärgi täitmiseks püstitati neli uurimisküsimust ning intervjuude läbiviimisel tugineti uurimisküsimustele, saades neile ka vastused. Uurimuse tulemused ei ole üldised ja kehtivaid ainult ühel Põlvamaa lasteaia rühma näitel ja kahel piltootintervjuus osalenud laste näitel.

Esimese uurimisküsimusega sooviti teada, millised muinasjutud ja muinasjututegelased 6–7 aastastele lasteaialastele meeldivad? Peamiselt toodi välja pealkirjadena meeldivad muinasjutud. Selgus, et lastele meeldivad tänapäeval multifilmidest väljakujunenud muinasjututegelased Anna ja Elsa, muinasjutust „Frozen“ (Dockerman, 2014) ja „Autod“ (Cars, 2006), mis võivad olla populaarsed tänu välistele mõjutustele nagu televisioon ja meedia. Sellisele tulemusele jõudis ka Tintso (2018) oma uurimuses, tuues välja õpetajate arvamuse meedia ja televisiooni mõjudest lastele. Samas toodi aga välja ka juba tuntud muinasjuttude: „Punamütsike“, „Kolm pörsakest“, „Rapuntsel“, „Hunt ja seitse kitsetalle“. Kaks last väitsid, et neile meeldivad muinasjutud loomadest. Veel peeti oluliseks, et muinasjutud oleks naljakad ja ägedad ehk siis vahvad. Muinasjutud arendavad lastes fantaasiat, aidates neil tunda muinasjututegelastega samu emotsioone ning arendavad hästi ka laste sõnavara (Niiberg et al., 2009). Fantaasia arendamine aitab lapsel tulevikus oma tööd teha täie kaasaelamise ning inimlikkusega (Gustavson, 2004). Oluliseks peeti ka muinasjututegelaste välimust ja iseloomu. Tüdrukute jaoks oli oluline, et muinasjututegelane oleks ilus, poisse köitis loo põnevus. Muinasjututegelase puhul peeti oluliseks, et ta oleks hea, abivalmis, lahke ja aitaks teisi. Kui inimesed on üksteise vastu lahked ja head, vastatakse meile samade tunnetega (Eyre et al, 2014).

Teise uurimisküsimusega sooviti välja selgitada, milliseid muinasjututegelasi ja miks 6–7 aastased lasteaialapsed hindavad. Kaks tüdrukut tõid nimeliselt välja, et neile meeldib Elsa, kuna Elsa oskab jääd võluda, on heatahtlik ja abivalmis. Selline tegevus köidab laste tähelepanu ning nad soovivad sama muinasjuttu veel kuulata ning muinasjutu abil mõistavad lapsed, millised nemad olla tahaksid (Bettelheim, 2007). Veel toodi välja Rapuntsel ja tema pikad juuksed, mida soovisid kaks vastanut endale. Ühe lapse jaoks oli oluline sõprus, sest ta tõi „Autode“ muinasjutust näite, kuidas kaks autot on omavahel suured sõbrad ja üksteist aitavad ning toetavad. Muinasjututegelastes hinnati veel välimust ja iseloomu. Tüdrukute jaoks oli oluline, et muinasjututegelane oleks ilus. Iseloomust hinnati lahkust, abivalmidust,

headust, sest igas muinasjutus on esindatud nii headus kui kurjus ja laste meelest võidab alati hea tegelane paha. Muinasjutus samastab laps end tihti muinasjututegelasega, kogedes peategelase tundeid, õppides seeläbi oma tundeid valitsema, kaitstes endast nõrgemaid ja saades jagu oma hirmudest ning vihast (Niiberg et al., 2009). Veel hinnati muinasjututegelaste tegevust, et muinasjutt oleks põnev ja muinasjututegelane oskaks midagi põnevat, näiteks jääd võluda.

Kolmanda uurimisküsimusega sooviti välja selgitada milliseid väärtusi 6–7 aastased lasteaialapsed muinasjuttudes leiavad ja hindavad. Selgus, et lastele on enim meelde jäänud just lahkus ning abivalmidus, samuti ausus. Aususe tõid välja enamus lapsi. Mõne vastaja jaoks oli oluline, et muinasjututegelane oleks tark. Ühe vastaja jaoks oli sõprus oluline. Muinasjutud aitavad kasvatada laste usku endasse, tulla toime kaotuse ja kurbusega (Niiberg et al., 2009), seetõttu on oluline pärast muinasjuttude lugemise ka nende sisu üle arutleda, et lastele kinnistuks muinasjutu sisu ja selles väljatoodud õpetlikkus (Bettelheim, 2007). Väärtuskasvatusele on rõhku pandud ka koolieelses riiklikus õppekavas, seetõttu on oluline, et ka õpetaja oleks teadlik oma väärtustest ja neid hilisemates aruteludes muinasjuttude üle püüaks jututeemaks võtta (Linnus, 2013). Ühele lapsele meeldisid muinasjutud loomadest, hunt ja rebane, laps tõi välja, et talle meeldivad loomad, kuna tal on ka endal kodus lemmikloomad kass ja papagoi. Järv (2005) on välja toonud, et loomamuinasjuttude üheks peamiseks eesmärgiks on õpetada austust loomade ja looduse vastu, mis on üks olulisi väärtuseid.

Neljanda uurimisküsimusega sooviti välja selgitada, kuidas toetavad meeldivad muinasjututegelased 6–7 aastased lasteaialaste arvates nende huvi lugemise vastu. Antud rühmas oli sisse seatud süsteem, et iga laps jutustas ise enne lõunaund mõne muinasjutu, mis oli kas kodus kuulnud või mõtles laps selle kohapeal välja. Siinkohal tõid lapsed ka välja, et mõnikord ei olegi teada, kuidas muinasjutt lõppeb ja vahel peab ka õpetaja aitama muinasjutule lõpu mõelda. Kõik lapsed ütlesid, et neile meeldib muinasjutte kas lugeda või kuulata, üks laps soovis ka ise tulevikus mõne muinasjuturaamatu kirjutada. Selles rühmas oli muinasjuttudel suur menu, eriti nendel, mida ise välja mõeldi. Ka Streit (1992) on välja toonud, et muinasjutt rikastab laste meeli ja aitab arendada nende fantaasiat, mis selles töös intervjueeritavate näitel tõele vastas.

Töö kitsaskohad ja praktiline väärtus

Bakalaureusetöös esines ka piiranguid ja kitsaskohti. Üheks kitsaskohaks võib pidada intervjuuküsimuste koostamist ja intervjuude läbiviimist, sest autoril puuduvad varasemad kogemused antud valdkonnas. Puudus piisav ettevalmistus, kuidas intervjuud läbi viia ja rohkem suunavaid küsimusi esitada. Töös esitatud tulemusi ei saa üldistada, kuna valimisse kuulusid ühe lasteaia lapsed.

Töö praktiliseks väärtuseks võib pidada uurimuse käigus saadud teadmisi 6–7 aastaste laste meeldivate muinasjututegelaste kohta ja kinnitust sellele, et meeldivad muinasjutud toetavad laste lugemishuvi. Töö autor sai hea kogemuse intervjuude läbiviimise, kvalitatiivse uurimuse läbiviimise ja andmete analüüsimise kohta.

Uurides teemat edasi, tuleks pöörata intervjuudes rohkem tähelepanu erinevatele muinasjuttudele, esitada suunavaid küsimusi ka teiste tuntud muinasjuttude kohta. Uurimuse tulemustest võiksid kasu saada lasteaiaõpetajad ja lapsevanemad, kes leiaksid ideid, kuidas muinasjuttude kaudu lapse lugemishuvi toetada.

Tänuõnad

Tänan kõiki, kes on antud töö valmimisele kaasa aidanud, õpetajat ja uuringus osalenuid. Suur tänu juhendaja Tiia Krassile lõputöö juhendamise eest. Lisaks tänan oma lähedasi, kes on mulle töö valmimisel mulle toeks olnud.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Nimi

Allkiri

Kasutatud kirjandus

- Aktepe, V. (2015). *Implementation of a Performance Task for Developing the Value of Love of Nature. Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(3), 771-786. Külastatud aadressil <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1067422.pdf>
- Arm, H. (2014). *Vanemate roll lapse lugema õpetamisel ja suunamisel raamatute juurde*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu
- Ansi, M. (2014). *5-7 aastaste laste väärtuskasvatus Eesti loomamuinasjuttude toel*. Bakalaureusetöö. Tallinna ülikooli pedagoogiline seminar. Tallinn
- Baker, L., Scher, D., Mackler, K. (1997). *Home and family influences on motivations for reading*. (lk 69-73). Educational Psychologist.
- Bettelheim, B., & Krips, H. (Toim.). (2007). *Muinasjuttude võlujõud*. Tartu: AS Atlex
- Calderon, A. (2015). *19 Books To Read If You Loved The "Harry Potter" Series*. Külastatud aadressil <https://www.buzzfeed.com/ariellecalderon/books-to-read-if-you-loved-harry-potter>
- Cohen, J. (1999). *Favorite characters of teenage viewers of Israeli serials*. Journal of Broadcasting & Electronic Media, 43, 327–345. <http://dx.doi.org/10.1080/08838159909364495>
- Cars (2006). Külastatud aadressil <http://disney.fandom.com/wiki/cars>
- Dockterman, E. (2014) *And the Most Popular Disney Princess Is...* Külastatud aadressil time.com/81078/the-most-popular-disney-princess-frozen/
- Eesti Lastekirjanduse Keskus.(s.a). Külastatud 10. veebruaril, 2019, aadressil: http://www.elk.ee/?page_id=3497
- Eetikaveeb (s.a.). *Teadustöö eetika*. Külastatud aadressil <http://www.eetika.ee/teaduseetika/teadustoo/>
- Eyre, L., Eyre, R. & Viil, T., Lilles-Heinsar, L., Lõuk, K. (Toim.). (2014). *Kuidas oma lastele väärtusi õpetada*. Tartu: AS pakett trükikoda
- Falilejev, H. (2018). *Väärtuste õpetamine muinasjutu kaudu 6-aastastele lasteaia lastele*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu

- Gustavson, M. 2004. *Laste aeg -laste aed: alternatiivsed võimalused pedagoogikas: abimaterjal lasteaiaõpetajatele ja lapsevanematele*. Tallinna Raamatutrükikoda
- Hallett, M., & Karasek, B. (2009). *Folk and Fairy Tales, Fourth Edition: An Introductory Anthology*. (lk 11-15). Canada, Toronto: Broadview Press.
- Hansen, C.C. (2005). *Piaget, Meet Lilly: Understanding Child Development through Picture Book Characters*.
- Jung, N. & Lilles-Heinsar, L. (2013). *Õppematerjalid uue õpikäsitluse toetajana*. Kangilaski, G., Parder, M. L. & Pisuke-Roos, T. (Toim). *Väärtuspõhine kool: Eesti ja maailma kogemus*. (lk 360-370). Tartu Ülikooli Eetikakeskus.
- Järv, R. (2005). Muinasjutt. M. Hiiemäe (Toim). *Regivärsist netinaljadeni: sissejuhatus rahvaluulesse*. Tallinn: Koolibri.
- Kaljo, L. (2017). *Eesti lastekirjanduse kasutamine kahe Kohtla-Järve lasteaia näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu: DSpace Repositorium
- Kalda, I. (2011). *Lugemine teises kooliastmes: poiste ja tüdrukute vahelised erinevused*. Magistritöö. Tartu: DSpace Repositorium
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). *Kvalitatiivne sisuanalüüs*. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (Toim). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2008). *Riigi Teataja I* 2008, 23, 152. Külastatud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>
- Koor, M. (2010). *Koolieelikute ja I klassi õpilaste lugemisoskusega seotud tegurid ning arvutipõhise õppemängu mõju lugemiskustega laste lugemisoskusele*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Krull, E. (2000). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu: TÜ.
- Krusten, R., Kumberg, K., Mürsepp, M., Niitra, M., Ojala, H., Palm, J., Reidolv, M., Tarrend, A. (2006). *Lastekirjanduse sõnastik*. Tallinn: Eesti Lastekirjanduse Teabekeskus.

- Kumberg, K. (2009). *Lastekirjandus 21. sajandil*. Külastatud aadressil:
http://www.estonica.org/et/Lastekirjandus/Lastekirjandus_21sajandil/
- Kulderknup, E. (2009). *Üldoskuste areng koolieelses eas*. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
- Kurik, K. (2012). *Lasteaiaõpetajate arvamused lasteraamatute kasutamisest laste kooliks ettevalmistamisel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu: DSpace Repositorium
- Kõõra, K. (2012). *Koolieelsete lasteasutuste õpetajate ja lastevanemate arusaamad väärtuskasvatusest*. Bakalaureusetöö. Tartu: DSpace Repositorium
- Laherand, M-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk.
- Lepik, K. (2014). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/intervjuu>
- Liiv, S. (2013). *Lapse lugemisoskuse kujundamine väikelapse eas ja lapsevanema roll varajase lugemisoskuse kujunemisel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool
- Linnus, E. (2013). *Pärimuskultuuri osa väärtuskasvatuses Põlva lasteaedades*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool
- Lugemisühing.(s.a). *Toetav arengukeskkond*. Külastatud aadressil:
lugemisyhing.ee/index.php?page=449
- Luhari, B., Sõrmus, E. (2001). *Õpilane, raamat, raamatukogu*. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.
- Lynch, L. (2016). *Where are All the Pippis?: The Under-representation of Female Main and Title Characters in Children's Literature in Swedish Preschool*. *Sex Roles: A Journal of Research*, 75(9), 422–433.
- Lääts, H. (2014). *Lasteraamatute kasutamine laste üldoskuste arendamisel kahe Põltsamaa lasteaia näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu: Sotsiaal- ja haridusteaduskond. Haridusteaduste instituut. Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava.
- Mayring, P. (2014). *Qualitative content analysis: theoretical foundation, basic procedures and software solution*. Külastatud aadressil
http://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/39517/ssoar-2014-mayringQualitative_content_analysis_theoretical_foundation.pdf?sequence

- Mihkla, K., Ü, Tedre. (1965). *Eesti kirjanduse õpik IX klassile*. Eesti raamat. Tallinn
- Mikk, J. (2000). *Textbook: research and writing*. Frankfurt am Main: Europäischer Verlag der Wissenschaften.
- Mitt, M. (2012). *Väärtuskasvatus Tarkuste Hoidiste abil*. Mastery koolitus OÜ
- Moora, K-K. (2017). *Muinasjuttude kasutamine koolieelikutega läbiviidavates õppetegevustes Valga maakonna lasteaedade näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Männamaa, M. (2008). Intervjuu. E. Kikas (Toim). *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus
- Männiste, L. (2018). *Ilukirjanduslike eeskujude roll lugemishuvi tekkimises kahe Elva linna kooli 4.-5. klassi õpilaste arvamuste põhjal*. Magistritöö. Tartu: DSpace Repositorium
- Mürsepp, M. (2010). Väärtuste õpetamine keele ja kõne õpetamise ja lastekirjanduse kaudu. Veisson, M. (Koost.). *Väärtused koolieelses eas. Väärtuskasvatus lasteaias*. Tartu: Eesti Keele Sihtasutus
- Mürsepp, M. (2003). *Lastekirjandus - müüt, pilt, lugu, laps : lastekirjanduse teooria ja ajaloo küsimusi*. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikooli Kirjastus.
- Nigol, K. (2013). *Koolieelikute fonoloogilised oskused ja lugemisoskus ning nendevaheline seos*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Linnas, M., Metspalu, A., Niiberg, T. (2009). *Muinasjutt lapse arendaja ning lohutajana*. Külastatud aadressil: https://www.atlex.ee/pdf/muinasjutt_lapse.pdf
- Paide, L. (2011). *4-6 aastaste laste vanemate ja õpetajate hinnangud väärtuskasvatusele Tartu lasteaedade näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Sutrop, M. (2010). Väärtuste õpetamine keele ja kõne õpetamise ja lastekirjanduse kaudu. Veisson, M. (Koost.). *Väärtused koolieelses eas. Väärtuskasvatus lasteaias*. Tartu: Eesti Keele Sihtasutus
- Sõgel, S. (1965). *Eesti kirjanduse ajalugu I köide*. Eesti raamat. Tallinn.

- Tintso, E.S. (2018). *Lasteraamatute valimine ja kasutamine 5-6 aastaste lasteaialaste lugemishuvi äratamiseks lasteaiaõpetajate arvamuse näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Uibopuu, K. (2009). *Lapse lugemisvalmiduse kujundamine ja täiskasvanu roll lapse lugema õpetamisel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Vesiko, M. (2005). *Lugemiskeskond lasteaias ja esimeses kooliastmes: lugemispesa loomine ja toimimine*. Magistritöö. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu.
- Whitehurst, G. J., Falco, F. et al. (1988): *Accelerating language development through picture-book reading*. *Developmental Psychology*. lk. 552- 558

Lisa 1

Olulisemad märkmed

1) K: Millised muinasjutte op. ja vanem. sulle loevad?

V: Puhumäe trike, (Ga / Anna.

b) Lemmik on tša. Tal on pikad juuksed.

K: Mis teemalised muinasjutud sulle meeldivad?

V: Printsessi ja looma, b) toredad.

K: Tegelased. V: tša, Puhumäe trike, Kaputsel.

V: Tahaks ka võluda jääd, pikki juukseid.
Heatahtlik, sõbralik,

3) Huvidele panti kiivid kottu.
juuksed lõigati ära, tegi jääd.

3.2) Hea tegelane, paha läheb vangi; Aitab
teisi, on teiste vastu hea ja sõbralik.

4) V: Ma mõtlen ise ka väge putte. Toredaid
lõppevad, ma ise ka veel ei tea, kuidas
lõppeb. Ma arvan, et ikka hea lõpp, siis
on hämmas.

Vaatan pilti, putte ei taha pikka.

Mõnikord loen ise, pildid meeldivad rohkem.

Lisa 2

Uurimuses osalemise nõusoleku leht

Mina, Klarika Kopõtin, õpin Tartu Ülikooli sotsiaalteaduste valdkonna koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava bakalaureuseõppes. Viin oma bakalaureusetöö raames läbi uurimust, mille eesmärgiks on välja selgitada, kuidas muinasjututegelased 6-7 aastaste lasteaiaste lugemishuvi suurendavad ja mida lapsed muinasjututegelastes hindavad.

Palun nõusolekut Teie lapse osalemiseks uurimuses.

Lapsevanema nõusoleku kinnitus: Mind, ,ema/isa
(lapsevanema nimi) (lapse nimi) on

informeeritud ülalmainitud uurimusest ja kinnitan oma nõusolekut lapse osalemiseks selles uurimuses oma allkirjaga. Tean, et lisainformatsiooni uuringu kohta saan Klarika Kopõtin'lt (tel. 51 49 655, e-mail: klarika12@gmail.com).

Lapsevanema allkiri

Kuupäev2019a.

Lisa 3

Intervjuu

1. Milliseid muinasjutte õpetajad ja vanemad sulle ette loevad?
 - a) Millised on sinu lemmikmuinasjutud? b) Miks nad sulle kõige rohkem meeldivad?
2. Millised tegevused sulle muinasjutus meeldivad?
 - a) Millised tegevused sulle meelde on jäänud? b) Milline on sinu meelest hea muinasjutt?
3. Mis teemalised muinasjutud sulle kõige rohkem meeldivad?
 - a) Miks just ... teemalised? b) Aga lisaks... teemalistele on sul veel mõned lemmikud?
4. Kes on sinu lemmik muinasjututegelased?
 - a) Miks... on sinu lemmik muinasjututegelane? b) Millised omadused sulle... juures meeldivad?
5. Milline tegelane muinasjutus tavaliselt võidab?
 - a) Mida see tegelane muinasjutus veel teeb?
6. Milliseid muinasjutte sooviksid veel lugeda?
 - a) Mille järgi sa valid endale muinasjuturaamatut? b) Kas põnev jutt/pilt paneb sind rohkem lugema?
7. Millistest muinasjututegelistest sooviksid veel lugeda?
 - a) Kas oled ka ise proovinud muinasjutte lugeda? b) Tahad sa veel midagi öelda muinasjuttude kohta?

Lisa 4.

Uurimisküsimus	Intervjuuküsimus	Lisaküsimus
1. Millised muinasjutud ja miks 6-7-aastastele lasteaialastele meeldivad?	1. Milliseid muinasjutte õpetajad ja vanemad sulle ette loevad? 2. Mis teemalised muinasjutud sulle kõige rohkem meeldivad?	a) Millised on sinu lemmikmuinasjutud? b) Miks nad sulle kõige rohkem meeldivad? a) Miks sulle just... selle teemalised kõige rohkem meeldivad? b) Mis teemalised peale.... veel sulle meeldivad?
2. Milliseid muinasjututegelaste omadusi ja miks 6-7 aastased lasteaialapsed hindavad?	1. Kes on sinu lemmik muinasjututegelased? 2. Millise muinasjututegelase moodi sa tahaksid olla?	a) Milliseid oma lemmiktegelase omadusi sooviksid endale? (Lahkust, sõbralikkust). b) Miks lemmiktegelased sulle meeldivad? a) Miks sa tahaksid just tema moodi olla? b) Mida sa tema olekus/käitumises hindad/heaks pead?
3. Milliseid väärtusi 6-7 aastased lasteaialapsed muinasjuttudes leiavad ja hindavad?	1. Millised tegevused sulle muinasjuttus meeldivad? 2. Milline on sinu meelest hea muinasjutt?	a) Millised tegevused sulle muinasjuttudest meelde on jäänud? b) Millised sündmused sulle muinasjuttudest kõige rohkem meelde on jäänud? a) Kas muinasjuttus võidab hea või paha tegelane? b) Mida hea tegelane muinasjuttus teeb?
4. Kuidas mõjutavad meeldivad muinasjututegelased 6-7 aastaste lasteaialaste arvates nende huvi lugemise vastu?	1. Milliseid muinasjutte sooviksid veel lugeda? 2. Millistest muinasjututegelastest sooviksid veel lugeda?	a) Mille järgi valid endale uue muinasjutu? Piltide, tegelaste, huvitava pealkirja? b) Kas põnev muinasjutt paneb sind rohkem pilte vaatama, lugema/kuulama muinasjuttu? a) Kas tegelased võiksid olla samasugused või teistsugused? b) Missugused tegelased võiksid

		olla? c) Kas oled proovinud ka ise mõnda muinasjuttu lugeda?
--	--	--

Lisa 5. Väljavõte transkriptsioonist

Category Title	Marked Text
Mille põhjal lemmik	Elsa on ilus
Mille põhjal lemmik	jääd võluda
Mille põhjal lemmik	teisi ka aidata
Mille põhjal lemmik	Oma õde ta ka aitab
Mille põhjal lemmik	vanaema aitab jahimees
Mille põhjal lemmik	Elsa oskab jääd puhuda
Mille põhjal lemmik	lennata
lemmikud	Elsa ja Anna
lemmikud	Autod ja Kolm pörsakest
lemmikud	Naf-Naf
lemmikud	Punamütsike
lemmikud	Punamütsike
lemmikud	Rapuntsel
lemmikud	loomadest
lemmikud	hunt ja rebane
lemmikud	Elsa
lemmikud	Seitse kitsetallekest
lemmikud	Punamütsike
lemmikud	loomad
lemmikud	autodega
lemmikud	Punamütsike
lemmikud	Autod ja kitsetalled

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Klarika Kopõtin,

(sünnikuupäev: 25.07.1986)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„ 6–7 aastaste lasteaialaste lugemishuvi toetamine muinasjututegelaste kaudu”,

mille juhendaja on Tiia Krass,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas

digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tallinnas 17.05.2019